

Kennissessie 4 - Effectief isoleren door een goede samenwerking met bewonersinitiatieven

Even voorstellen

Annerike Hekman (LSA Bewoners) - annerike@lsabewoners.nl
Djoera Eerland (Buurkracht) - djoera@buurkracht.nl
Gijs Termeer (HIER) - gijs@hier.nu

Participatiecoalitie

Ondersteuningsprogramma voor bewonersinitiatieven in de energietransitie

buur
kracht.

ENERGIE
SAMEN

Participatiecoalitie

- Wij geloven in en staan voor **de volwaardige participatie** van burgers in de energietransitie.
- **Bottom-up**, zowel in de wijk naar **aardgasvrij**, als voor **hernieuwbare opwek**.
- Wij pleiten voor een **zorgvuldige inpassing** van hernieuwbare energie en ten minste **50% lokaal eigendom** van hernieuwbare opwek op land, met inachtneming van het versterken van natuurwaarden.
- Wij zetten burgers aan tot **eigen initiatief** en wij **ondersteunen** met lokaal maatwerk initiatieven van **burgers**.
- **Wij ondersteunen iedereen**. Jong en oud, arm en rijk. Participatie is open, vrijwillig en democratisch.
- Wij **werken nauw samen met gemeenten** met onze kennis en ervaring en verbinden initiatieven van bottom-up met top-down.

Participatiecoalitie

- In 2019 gevormd nav afspraken uit het Klimaatakkoord
- 5 organisatie met een brede achterban van duizenden lokale bewonersinitiatieven
- Landelijke ondersteuningsprogramma voor bewonersinitiatieven in de energietransitie
- Gericht op opwek, warmte en energiebesparing
- Subsidie vanuit KGG en VRO

Ontwikkeling en rol bewonersinitiatieven

- Bewonersinitiatieven als **aanjager en ondersteuner** van verduurzaming van woningen met collectieve inkoopacties
- Bewonersinitiatieven voeren **lokaal campagne**, bestrijden **energiearmoede** en geven **voorlichting** met bewonersavonden en energiecoaches.
- Bewonersinitiatieven zijn een belangrijke **gesprekspartner voor een gedragen Warmteprogramma** voor de gemeente en een Wijkuitvoeringsplan voor de wijk.
- Bewonersinitiatieven ontwikkelen gezamenlijk **duurzame energieprojecten**.
- Bewonersinitiatieven ontwikkelen zich tot een **energie-/warmtegemeenschap** en gaan waar mogelijk **coöperatief een warmtenet** beheren. Al dan niet in samenwerking met de gemeente in een publiek-civiel warmtebedrijf.

Landelijke ondersteuningsstructuur

- Kennisontwikkeling en kennisproducten
- Tools en communicatie
- Webinars en bijeenkomsten
- Zichtbaarheid beweging
- Samenwerking met NPRES en NPLW

Lokale Energie Monitor 2024

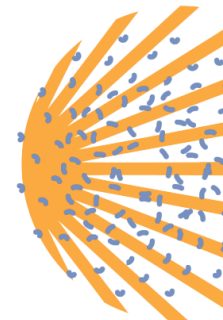
hier

hier hiernu →

Samenvatting 1. Collectieven 2. Besparing 3. Warmte 4. Zon 5. Wind 6. Financieel 7. Ontwikkelingen Bewonersinitiatieven in beeld

Home → Lokale Energie Monitor 2024

Lokale Energie Monitor 2024

Lokaal eigendom in beleid

Gemeentelijke beleidskaders voor lokaal eigendom, participatie en ruimtelijke inpassing bij zonne- en windprojecten

Een handreiking tot stand gekomen in samenwerking met de

Participatiecoalitie

april 17, 2025

Primeur in Soest: buren plaatsen warmtewisselaar in de sloot

► Survey Buurtenergie 2024

www.isabewoners.nl/buurtenergie

Resultaten ondersteuningsprogramma

- Het aantal bewonersinitiatieven in de energietransitie is enorm gegroeid
- De bewonersinitiatieven zijn geprofessionaliseerd en regionaal beter georganiseerd.
- Ze ontwikkelen steeds grotere en complexe projecten met meer impact.
- Er heeft verbreding van het werkgebied op het gebied van de energie- en warmtetransitie plaatsgevonden
- Bewonersinitiatieven en energiegemeenschappen zijn inmiddels niet meer weg te denken in het toekomstig energiesysteem. Dit komt ook tot uiting in beleidsdocumenten en wetgeving.
- Lokaal is de samenwerking tussen gemeenten en bewonersinitiatieven enorm versterkt.
- De onderlinge samenwerking tussen de PC-partners is nationaal, regionaal en lokaal versterkt en geprofessionaliseerd.
- De samenwerking van de PC met NPRES en NPLW.

Opschalingsprogramma

- Sinds 2023 aanvullende financiering van VRO
- 250 nieuwe bewonersinitiatieven per jaar
- Collectieve inkoopacties
- Doorlopende ondersteuning in tweede jaar
- In 2024 408 bewonersinitiatieven ondersteunt
- In 2024 bijna 6.000 maatregelen genomen
- Het opschalingsprogramma kenmerkt zich door het 'lokale' en vooral 'doe' karakter

Geleerde lessen opschalingsprogramma

- Meer bewoners doen mee aan acties wanneer meerdere maatregelen worden aangeboden.
- Persoonlijk contact tussen bewoners is cruciaal voor collectieve verduurzamingsacties. Dus de buurt moet niet te groot worden (500 tot 750).
- Zichtbare locaties en acties (zoals buurthuizen en warmtecamera wandelingen) helpen bij bekendheid.
- Geclusterd meerdere bewonersteams in 1 gemeente starten vergroot de effectiviteit en ook de bekendheid van de inkoopacties.
- Berichtgeving in de media en onduidelijkheid over (landelijk) beleid hebben invloed op de hoeveelheid verduurzamingsmaatregelen die bewoners nemen.

Geleerde lessen opschalingsprogramma

- Combineer fysieke met digitale communicatiemiddelen.
- Het is nuttig om NIP- en energiearmoede-plannen van de gemeenten te koppelen aan acties van bewonersinitiatieven.
- Aangekondigde nieuwe subsidieregels tegen het einde van het zorgen voor minder animo onder bewoners om mee te doen.
- Begrip en inlevingsvermogen tussen inwonersinitiatieven, gemeenten en professionele stakeholders is cruciaal voor een goede lokale samenwerking.
- Goede samenwerking met de gemeente zorgt vaak voor extra communicatiemiddelen of meerdere avonden, waardoor meer bewoners mee gaan doen.

LOKAAL SAMENWERKEN; HET KAN!

4 voorbeelden voor de Impulsdag Isoleren

SOK – Vledderveen/wageningen/R'dam

Uitdaagrecht – Den Bosch/Peel en Maas/R'dam

DAEB – Hilversum/ Alphen / Leiden

Subsidie – Woerden/Aplendoorn/Arnhem

LOKAAL SAMENWERKEN; HET KAN!

- 1) Vertrek vanuit wat er is / lokale assets
- 2) Werk aan het besef “Een bewonerscollectief is geen marktpartij”
- 3) Zie de mogelijkheden in beleidsinstrumenten

Asset Based Community Development

Cultuur

Instituties

Bumping Spaces

Lokale economie

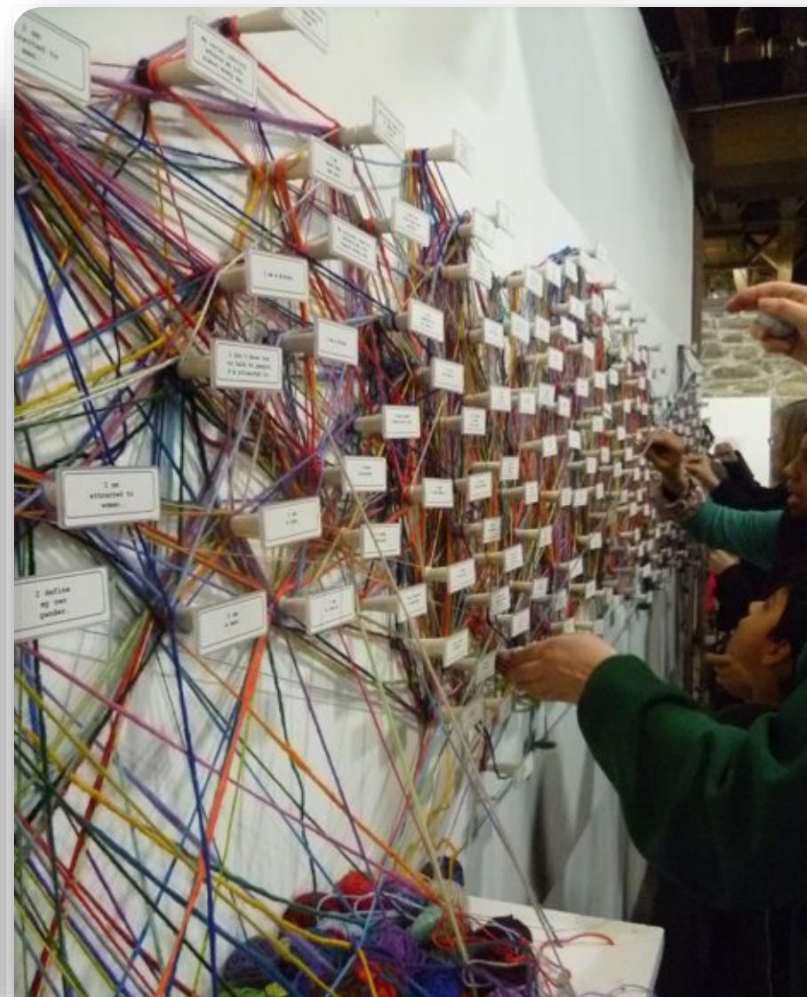

Gifts

Relaties en groepen

ASSET MAPPING / SOK-PROCES

VERTREK VANUIT WAT ER AL IS

“Voor initiatieven zijn oplossingen vaak op “twee handdrukken afstand””

Gangbare wijkaanpak

Start met plan

Bewoners betrekken

Co-creatie

Vertrek vanuit problemen

Start met grote ambities

Werken aan bewonersparticipatie

Nadruk op experts en professionele
interventies van buiten de buurt

Managen, start met structuur
van stuur- en werkgroepen

Plofkip-aanpak

Wijkaanpak ABCD

Start in de buurt, bouwen aan buurtrelaties

Werken vanuit betrokkenheid bewoners

Community-based

Vertrek vanuit assets, kwaliteiten

Start met klein kijken en werken vanuit
wat er al is/vanuit prioriteiten buurt

Werken aan versterken collectief
eigenaarschap en democr. buurtkracht

Nadruk op gemeenschapskracht,
buurtnetwerken, bewonersinitiatieven

Losmaken, start met praktijk en beweging, allerlei
mensen bij elkaar brengen, dynamisch

Slowfood-aanpak

(NIEUW) VERHAAL

Besef "Een bewonerscollectief is geen marktpartij"

Gemeente over bewoners:

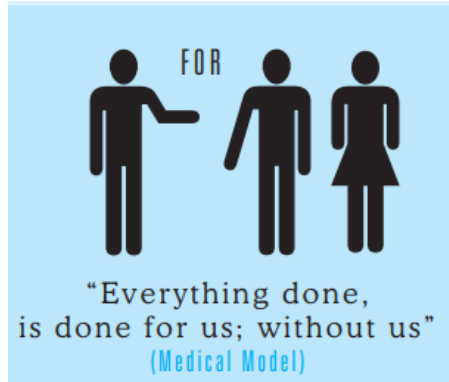
- Jullie zijn de **elite**. Een groepje grijze mannen met technische kennis.
- **Namens wie** spreken jullie? Jullie zijn niet **democratisch**.
- Jullie hebben ons alleen nodig voor het **geld**.
- Als jullie je zin niet krijgen, gaan jullie naar de **wethouder**, de raad, de pers. Ben je dan een betrouwbare partner?
- Jullie zijn **niet professioneel**.
- Oh wacht, ze zijn professioneel! Dan is het een **Marktpartij**.

Bewoners over de gemeente:

- Ze leven in een **beleidsutopie**: denken dat als er een plan ligt, er vanzelf realisatie komt.
- Participatie als **moetje**.
- Moeilijk voor een ambtenaar om de **buitenwereld** te begrijpen. Geen link met buiten.
- De gemeente (politiek) is niet betrouwbaar, een **onberekenbare** partner.
- Gemeente **durft** niet te handelen.
- Ambtenaren werken in hun **afbakeningen** en functies

(NIEUW) VERHAAL

Wat mogen we?

Voor

Met

Door

Wat willen & kunnen we zelf/samen?

Bewerking van werk van Cormac Russell

GAAN DOEN: HET KAN!

SOK – Vledderveen/wageningen/R'dam

Uitdaagrecht – Den Bosch/Peel en Maas/R'dam

DAEB – Hilversum/ Alphen / Leiden

Subsidie – Woerden/Aplendoorn/Arnhem

GAAN DOEN: HET KAN!

Mogelijke beleidsinstrumenten die samenwerking met collectieven versterken:

- De gemeente kan kiezen voor **subsidieverstrekingen**. Subsidie is voor de gemeente hét instrument om beleidsdoelen te bereiken.
- **Het uitdaagrecht** is voor elke gemeente beschikbaar. Met het Uitdaagrecht kunnen bewoners zeggen: die publieke taak kunnen wij net zo goed, beter of goedkoper uitvoeren.
- De gemeente kan gebruik maken van een **begrotingssubsidie**. De gemeenteraad wijst in de begroting een partij aan voor de uitvoering van een activiteit.
- De gemeente kan de **SAS-procedure** inzetten. De gemeente heeft veel ruimte om de procedure voor Sociale en Andere Specifieke diensten naar eigen inzicht in te richten.
- De gemeente kan een **Dienst Algemeen Economisch Belang (DAEB)** aanwijzen. Hierdoor hoeven gemeenten niet zelf elke dienst of product aan te besteden, maar geven ze deze in handen van een collectief.
- Gemeentes kunnen experimenteren met '**opgroeiruimte**'. Zo groeien bewoners en gemeente tijdens de uitwerking van het samen stapsgewijs in hun volwassenheid.
- De gemeente kan **50% Lokaal Eigendom** integreren in beleid. Zo kan ze een van de doelen uit het klimaatakkoord vertalen naar beleid.
- Vormgeven van een **energiegemeenschap** of warmtebedrijf vanuit nieuwe regelgeving en wetten.

GAAN DOEN: HET KAN!

- 1) Vertrek vanuit wat er is / lokale assets
- 2) Werk aan het besef “Een bewonerscollectief is geen marktpartij”
- 3) Zie de mogelijkheden in beleidsinstrumenten

KANS: BOUWEN AAN EEN SOCIALE BASIS

“Buurten waar bewoners elkaar geregeld tegenkomen en kennen zijn beter in staat om overstromingen en hittegolven te boven te komen. Buurten met bibliotheken en buurthuizen zijn, bingoavonden en bewonersinitiatieven zijn weerbaarder dan buurten zonder maatschappelijke voorzieningen en sociale netwerken” WRR rapport Grip - 2023

A photograph of a brick building with a wooden bench in front of a window. The building has a red brick facade and a white-framed window. A wooden bench is placed on a paved sidewalk in front of the window. A blue utility pole is visible on the right side of the image. The text is overlaid on a red rectangular background.

Samenwerking NIP gemeente Zwolle, EnergieSamen en Buurkracht

Casus voor Impulsdag Isoleren

**buur
kracht.**

**ENERGIE
SAMEN**

Zelf doen of samen doen?

Gemeente:

- Zoveel mogelijk NIP geld op de juiste plek laten komen
- Collectief traject werkt
- Zelf doen via Energieloket kent hoge proceskosten
- Reeds goede samenwerking met PC in Zwolle, regelmatig overleg

Gemeentelijke subsidieregeling obv NIP

Oplossing:

- Subsidieregeling
- extra aantrekkelijk voor collectieven

Overheid.nl
Lokale wet- en regelgeving

Overheid.nl Zoeken Uitgebreid Zoeken

U bent hier: Lokale Wet- en regelgeving / Uitgebreid zoeken / Regeling

Wetstechnische informatie

Regeling tekst

Inhoudsopgave

- Intitule >
- Paragraaf 1. Algemene bepalingen >
- Artikel 1.1. Definities >
- Artikel 1.2. Toepasselijkheid ASV 2022 >

Permalink [Printen](#)

Subsidieregeling woningsisolatie Zwolle 2024

Geldig van 18-10-2024 t/m 30-04-2025

Intitulé

PC organiseert acties in buurten

- 20 gezamenlijke inkoopacties
- Gerichte acties obv kaart
- Lokale promotie ('deur aan deur')
- Vertrouwen
- Ontzorgen en aantrekkelijk aanbod: NIP+ISDE+Collectieve korting

PROJECT

Zwolse collectieve inkoopacties

Geplaatst op 19 december 2023, 10:17 uur

In verschillende Zwolse buurten hebben bewoners een gezamenlijke inkoopactie opgezet voor het isoleren van hun type woning. Alle bewoners uit Zwolle mogen hierop meeliften. Hieronder is alle informatie terug te vinden rondom de Zwolse collectieve inkoopacties, inclusief alle lopende acties. Deel het aanbod gerust verder in jouw eigen wijk!

Projectleiders

Rutger ter Horst
Zwolse Regentonnenactie

Danielle Mol
Platform Duurzaam Zwolle

Deelnemers

Wouter Simons

Ton van Delden

Henk Lukkezen

Anke Jansen

Alex Dol

Olaf Heinen

Verantwoordelijke organisatie

Blauwvinger Energie
Non-profit, Vereniging / club,...

Voordelen

- Verhogen bereik regeling
- Hoger bedrag naar huiseigenaar
- Bereiken moeilijkere doelgroepen (maar blijft uitdaging)

Vragen?

Stelling

Ik werk al samen met een bewonersinitiatief in de energietransitie.

Stelling

Ik werk al samen met een bewonersinitiatief in het kader van de NIP-gelden

Stelling

Ik werk structureel samen met bewonersinitiatieven en heb deze samenwerking ook geformaliseerd.

Stelling

Zonder samenwerking met een bewonersinitiatief lukt de verduurzaming van een wijk niet.

Stelling

Er is binnen onze gemeente voldoende aandacht en capaciteit voor samenwerking met bewonersinitiatieven in de energietransitie

Stelling

Ik loop tegen juridische vraagstukken aan, als ik wil samenwerken met een bewonersinitiatief (bijv bij aanbestedingen).

Stelling

De energietransitie in een wijk slaagt alleen als we ook andere thema's meenemen, zoals leefbaarheid en sociale veerkracht, daarom werk ik samen met collega's van andere domeinen aan de energietransitie.

Stelling

Ik wil graag samenwerken met bewonersinitiatieven in de lokale aanpak isolatie #hoedan?

→ laat je mailadres achter

***Bedankt voor
je aandacht!***

Annerike Hekman (LSA Bewoners) - annerike@lsabewoners.nl

Djoera Eerland (Buurkracht) - djoera@buurkracht.nl

Gijs Termeer (HIER) - gijs@hier.nu